

Prostitutie in de Eerste Wereldoorlog

Prostitutie in de Eerste Wereldoorlog

Perceptie, visie en agency

Ellen Soetens

Ellen Soetens (°1994, Oudenaarde) is historica. Ze deed reeds onderzoek naar holocaustherinnering, dienstbodediefstal, openbare armenzorg en prostitutie.

Schrijver: Ellen Soetens

Coverontwerp: Ellen Soetens

ISBN: 9789402168877

© Ellen Soetens

2017

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	10
VOORWOORD BIJ BOEKUITGAVE	7
VOORWOORD	8
1 INLEIDING	10
1.1 HISTORIOGRAFISCH OVERZICHT	13
1.2 ONDERZOEKSVRAAG	27
1.3 TOELICHTING VAN HET BRONNENCORPUS	32
2 ‘DE OPENBARE ZEDELIIKHEID IS ZEER DIEP VERVALLEN’	37
3 VISIES OP PROSTITUTIE IN DE OORLOGSMAATSCHAPPIJ	49
4 PROSTITUTIE ALS VORM VAN ARBEID	62
5 DE PROSTITUEE EN DE UITING VAN HAAR AGENCY	70
6 CONCLUSIE	78
7 BIBLIOGRAFIE	81
7.1 BRONNENMATERIAAL.....	81
7.1.1 <i>Onuitgegeven bronnen</i>	81
7.1.2 <i>Uitgegeven bronnen</i>	82
7.2 WERKEN.....	84
7.3 WEBSITES EN VISUELE WERKEN.....	88
8 EINDNOTEN	91

VOORWOORD BIJ BOEKUITGAVE

Ik schreef deze verhandeling voor het behalen van de graad Master of Arts in de Geschiedenis. Als historica zou ik het bijzonder jammer vinden dat de kennis die ik bundelde enkel zou bestaan in een eenzame pdf op mijn harde schijf. De taak van de historicus bestaat er volgens mij immers in om zijn onderzoek te communiceren aan het publiek, en om, door historische voorbeelden, meer inzicht te bieden in de hedendaagse maatschappij. Daarom besloot ik mijn verhandeling te publiceren. Dit boek bevat de integrale tekst van mijn paper, al converteerde ik de voetnoten naar eindnoten om de leesbaarheid te verhogen.

Ik wens u als lezer veel leesplezier. Hopelijk kan dit boek uw kennis van prostitutie in de Eerste Wereldoorlog verruimen, en aanzetten tot reflecteren over prostitutie in verleden en heden.

Oktober 2017

VOORWOORD

Ik startte mijn opleiding Geschiedenis met een bijzondere voorliefde voor de geschiedenis van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Deze twee oorlogen leerde ik gedurende vier jaar beter begrijpen en contextualiseren. Toen de kans zich voordeed om mijn masterproef over prostitutie in de Eerste Wereldoorlog te schrijven, hoefde ik dan ook niet lang na te denken. Dit onderzoek was echter nooit tot stand gekomen zonder een aantal personen. Hen wil ik hier graag bedanken.

In eerste instantie wil ik mijn promotor professor Magaly Rodríguez García bedanken voor haar begeleiding bij dit onderzoek. Ze verschaft me de nodige inzichten en voorzag me van kritische opmerkingen waardoor ik er in slaagde mezelf steeds te verbeteren. Vervolgens richt ik graag een woord van dank aan mijn ouders. Zij steunden me in mijn studies en onderzoek, en stonden steeds voor me klaar, met een hapje en een drankje, met de prints van de literatuur die ik nodig had, of met een luisterend oor. Daarnaast bracht ik tijdens mijn opleiding honderden uren door in de verschillende bibliotheken van de KU Leuven. Dat deed ik vaak niet alleen, maar in bijzijn van vrienden. Graag wil ik in het bijzonder Charlotte, Lisa, Emma, Magali, Rayek en Jozefien bedanken, die steeds geduldig mijn klaagzangen aanhoorden als de motivatie iets minder was. Ook mijn vriendin Lara verdient hier een vermelding. Ze zat steeds aan mijn zijde tijdens de vele schrijfsessies, luisterde, hielp en verbeterde wanneer nodig, en voorzag de nodige rustmomenten wanneer stress overheerste. Ten slotte wil ik nog een speciaal dankwoordje richten aan Martine Vanwelden. Zij stimuleerde me om mijn studie Geschiedenis aan te vatten en

gedurende vier jaar bleef ze me volgen en kon ik steeds op haar rekenen. Zonder haar was ik nooit de historica geworden die ik vandaag ben.

1 INLEIDING

“‘Ik wil stoppen met werken bij die kapsalon.’
Ik knikte afwachtend.
‘Ik wil prostituee worden.’”¹

Bovenstaande citaat komt uit een tekst van David Van Reybrouck, die verscheen op de website *De Correspondent* in februari 2017. Van Reybrouck beschrijft op een anekdotische manier een gesprek met een kapster in Berlijn. Zij wil van Van Reybroucks literaire talenten gebruikmaken om een tekst voor haar website te schrijven. Ze wil namelijk prostituee worden, en zoekt iemand die haar kan helpen om een goede tekst op te stellen. Wat opvalt aan deze tekst is dat Van Reybrouck de prostituee op een eerder atypische manier voorstelt. Zij is niet het slachtoffer van de prostitutie, maar komt naar voor als een sterke onafhankelijke vrouw. Bovendien benadert Van Reybrouck prostitutie als arbeid, en niet als een crimineel feit.

In andere populaire media is steeds meer dit ‘atypische’ beeld te zien. Het besef groeit dat het stereotype beeld van een prostituee niet overeenkomt met de complexiteit van prostitutie. Een prostituee is niet noodzakelijk het slachtoffer van mensenhandel. Zij wordt niet noodzakelijk misbruikt. Zij is meer dan enkel een prostituee, en is ook in staat om keuzes te maken. Dit komt gedeeltelijk omdat prostituees zelf meer aan het woord komen. Op het ideeënplatform TED bijvoorbeeld legde Juno Mac, zelf sekswerker, vier wettelijke modellen omtrent prostitutie uit, en geeft aan welke volgens haar de sekswerkers het beste beschermt.² Op Medium, een ander ideeënplatform, getuigde Margaret Corvid over de redenen waarom

ze koos voor sekswerk.³ De discussie over prostitutie als een vorm van arbeid is tevens aanwezig, zoals bijvoorbeeld de bijdrage van Eva Gantz, *Sex Work Is Real Work, Yes, We're Still Having this Discussion*.⁴ Ook binnen de visuele media zijn er recent veranderingen in de verbeelding van prostitutie en prostituees. Een eerste voorbeeld is de fictiereeks *Chaussée d'Amour* (2016), gemaakt door productiehuis De Mensen.⁵ De serie gaat over een vrouw die een bordeel erft van haar vader. Ze besluit zelf dat bordeel te runnen, met een grote aandacht voor het welzijn van haar meisjes. De makers verbeelden prostitutie als een vorm van arbeid, die eerder een bevrijding betekent voor de vrouwen. Er is weinig sprake van dwang, en de meisjes hebben de vrijheid van te doen en laten wat ze willen. Bovendien bepalen zij zelf de prijs. Ten slotte toont *Chaussée d'Amour* het brede karakter van prostitutie. De serie verbeeldt de verschillende soorten vrouwen die kiezen voor prostitutie. Jonge vrouwen, oudere vrouwen, moeders, immigranten, en zelfs *kathoeys* of Thaïse “ladyboys” komen aan bod.

Een tweede voorbeeld is de eerste aflevering van *Moerkerke en de vrouwen* (2017), waarin journaliste Cathérine Moerkerke twee vrouwen uit de ‘erotische sector’ opzocht.⁶ Moerkerke wil hierbij het taboe dat op prostitutie heerst, doorbreken. Anaïs, de prostituee die in het programma aan het woord komt, wordt geportretteerd als een drukbezette zakenvrouw. Zij ziet in prostitutie verschillende voordelen. Financieel brengt het haar genoeg op om het leven te leiden dat zij wil, en tegelijkertijd kan Anaïs de job goed combineren met de zorg voor haar kinderen. Ze werkt wanneer zij wil, wat er ook voor zorgt dat zij tijd voor haar kinderen kan nemen wanneer zij wil. Ten slotte geeft Anaïs aan dat zij de baas is tegenover een klant. Er kan voor haar nooit sprake zijn van dwang.⁷